

אגעד אנק על פרשת השבוע

פרשת תצוה - זכור תשע"ב

בס"ד, גיליון ל"ד בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: 437494@gmail.com
כל הזכויות שמורות למו"ל.

ואתה תצוה (כז, ט)

כ' רמב"ן אתה בעצמך תצוה ולא ע"י אחר וכן ואתה תדבר אל כל חכמי לב, והנה אחז"ל [עירובין נ"ד ע"ב] סדר המשנה משה שנה לאהרן פרקו ושוב אהרן לזקני' ולישראל, והנה לא יתכן שאהרן עצמו יאמר לחכמי לב שיעשו לו לעצמו בגדים לכבוד ולתפארת, ע"כ הוצרך מרע"ה לדבר בעצמו אל חכמי לב, אך מ"ט שיצוה בעצמו מצות נרות, עכנלע"ד, שמרע"ה אמר להם בע"פ כל פלפול חז"ל בפסוק מחוץ לפירוט העדות וכי לאורה הוא צריך והלא כל מ' שנה הלכו לאורו ופי' תוס' בפ' במה מדליקין דקאי על אהרן שהלכו לאורו שבזכותו ה' עמוד אש ע"ש ולא יתכן שאהרן יאמר כן בעצמו ע"כ ואתה תצוה ולא ע"י אחר.

(חתם סופר)

ואתה תצוה (כז, ט)

כתב בבעל הטורים "ואתה תצוה - לא הזכיר משה בזה הסדר, מה שאין כן בכל החומש, שמשעה שנוולד משה אין סדר שלא הוזכר בה. והטעם משום שאמר מחני נא מספרך אשר כתבת (להלן לב, לב) וקללת חכם אפילו על תנאי באה, ונתקיים בה". (וכבר מובא בזוהר הק' פר' פנחס).

בשם הגר"א מובא, שלכן מרומז ענין זה דוקא בפרשת תצוה כיון שתמיד חל ז' אדר בפרשה זו. וכרמז לזה נעדר שמו של משה רבינו מהפרשה.

לכאורה יש להבין למה נענש משה שבעת שחל ההילולא שלו לא יוזכר שמו בתורה? והן אמנם שקללת חכם אפי' על תנאי באה, אבל ישנם עוד הרבה פרשיות בתורה, ומדוע דייקא בשבוע שחל בו ז' אדר לא מזכר שמו? הרי ידוע שדייקא ביום ההילולא יש עניין להזכיר שמו. ויתכן לומר בדרך אפשר שכאן הרי אין זה עונש גמור, אלא כתוצאה ממה שמסר נפשו עבור כלל ישראל, ואמר "מחני נא מספרך", ובכך, הרי זכות היא בשביל משה שלא יוזכר שמו על עניין מסירות נפש לכלל ישראל, ודייקא ביום ההילולא שלו, מתעורר עי"ז מסירות נפשו של משה רעיא מהימנא עבור צאן מרעיתו.

(צינוני תורה)

ועשית בגדי קודש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת ואתה תדבר אל כל חכמי לב וגו' ועשו את בגדי אהרן לקדשו לכהנו לי (כח, א, ב)

המקראות שלפנינו מראים על הצורך והתועלת שבבגדי השרד בגדי הקודש הנעשים לאהרן הכהן הגדול מאחיו. אבל במבט ראשון נמצא בנקל את הסתירה שבין הכתוב הראשון לשני - בשעה שהכתוב הראשון מוכיח לנו כי בגדי הקודש נעשים לכבוד ולתפארת, בא הכתוב השני ומגלה כי בגדי הקודש נעשו לקדשו לכהנו לי, ולכאורה הם שני כתובים המכחישים זה את זה.

ובדרך צחות יש לפרש באופן זה, כי למשה רבינו ע"ה העניו מכל האדם, לו מותר לגלות את הסוד כי בין הטעמים השונים של בגדי הכהונה יש גם טעם של "כבוד ותפארת" - כבוד ותפארת דקדושה, גם אם הוא ידע כי כבוד ותפארת הם ערכים חשובים לצרכי גבוה אין חשש שיבוא הוא ויתבע כבוד ותפארת לצרכי חולין, כי רחוק הוא מהם כרחוק מזרח ממערב. אבל לאחרים - "חכמי לב" סתם, להם אסור לגלות רז זה, אסור להם לצרף מחשבת "כבוד ותפארת" במלאכת שמים, פן יבאו לידי טעות לרדוף אחר הכבוד גם במילי דעלמא וצרכי חולין, לכן נצטוו משה מפי הגבורה להגיד לחכמי לב שיעשו את הבגדים רק בכוונה עליונה זו "לקדשו לכהנו לי".

(אמרי דעת למהר"ם שפירא)

ועשית בגדי קודש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת ואתה תדבר אל כל חכמי לב וגו' ועשו את בגדי אהרן לקדשו לכהנו לי (כח, א, ב)

ועשית בגדי קודש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאתי רוח חכמה ועשו את בגדי אהרן לקדשו לכהנו לי ויש

לברר את שינוי הלשון שאצל הצינוי למשה ועשית נאמר 'לכבוד ולתפארת' ואצל העושים במלאכת הבגדים לא אמר 'לכבוד ולתפארת'.

ונ"ל בזה לבאר בהקדם הכתוב במגילת אסתר ומרדכי ידע את כל אשר נעשה ויצא בתוך העיר ויזעק זעקה גדולה ומרה ואמור' זצ"ל הגה"צ דק"ק טשענענער אמר ע"ז דבר נחמד דהנה מרדכי לפי מדרגתו בצדקתו ובטחונו בה' לא נתפעל כלום מגזירת המן הרשע כי ה' בטוח בה' שירחם על כלל ישראל, ובכל דוד ודוד עומדים עלינו שונאי ישראל לכלותינו ח"ו והקב"ה מצילנו מידם יען שבעת צרה ר"ל שבים לה' בכל לבבם אך חשש אולי אם ידבר על לב ישראל שלא יפחדו כלום, כי יבוטל הגזירה, יבטחו על דבריו ולא יעשו תשובה, לכן כלפי חוץ עשה עצמו כאלו הוא דואג ומיצר על הגזירה, וזהו כוונת הכתוב ומרדכי ידע את כל אשר נעשה פי' שידע מהגזירה ובטוח ה' שיבוטל, אך יוצא בתוך העיר בין ישראל אז ויזעק זעקה גדולה ומרה למען יעלה בלבם מורא וישובו אל ה'.

והנה בבגדי כהונה ה' סגולה טובה לישראל שהיו מכפרים על כמה עונות כדאיתא גמ' זבחים פ' ח' למה נסמכה פ' קרבנות לפ' פרה אדומה וכו' לומר לך מה קרבנות מכפרין אף בגדי כהונה מכפרין, ופרט שם כמה וכמה חטאים שבגדי כהונה מכפרין. והנה הגם שהוא טובה גדולה אבל הפרסום בזה להמון עם יכול לגרום היזק גדול כי לא ישמרו עצמם מן החטא, ואם יחטאו לא ישובו, בחשבם הלא על זה יש בגדי כהונה שמכפרים, אבל להצדיקים שלבם שלם עם ה' בודאי לא יזיק אם ידעו סגולות הבגדים כי ישישו כעל גיל בחמלת ה' גם על החוטאים להיות להם כפרה מבגדי כהונה, ומעתה יבואר היטב הכתוב ב"ה ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת פי' שהמון העם ידמו שבגדי כהונה לא נעשו רק לכבוד ולתפארת אבל ואתה תדבר אל כל חכמי לב מי שלבם שלם עם ה' ועשו את בגדי אהרן לקדשו ולכהנו לי פי' שהם יעשו בעבור ה' כדי שיכפר עי"ז על בני ישראל..

(חזון ישעי')

והיה פי ראשו בתוכו (כח, לב)

ובתרגום אונקלוס פירש "כפול לגויה" בא לרמז על מה שאמרו בש"ע או"ח ס"ב שיש לדקדק שלא לילך בחלוק הפוך כי על ידי זה אין התפילה נשמעת, וזוהי יבואר סמיכות הכתובים כאשר יהיה "פי ראשו לתוכו" שתהיה הכפל של הבגד לבפנים אז "ונשמע קולו בבואו אל הקודש" אז תהיה תפילתו נשמעת

(ילקוט האורים)

ויאמר כי יד על כס יה מלחמה לד' בעמלק מדר דר (יז, טז)

במדרש נתחומא (כי תצא פרק יא) 'רבי לוי בשם רבי אחא בר חיננא אומר כל זמן שזרעו של עמלק בעולם לא השם שלם ולא הכסא שלם אבד זרעו של עמלק השם שלם והכסא שלם'.

מה העניין שאין השם והכסא שלמים עד שימחה זרע של עמלק? מה רצה עמלק? כתיב "ראשית גויים עמלק", ואיתא בספיה"ק ששורש רשעו של עמק היה, שהוא האמין שיש הקב"ה, אלא שטען שאין השגחתו נתונה על יושבי העולם "רם על כל גויים ה'" ושרק "על השמים כבודו", אבל בעולם כאן יכול כל אחד לעשות כל מה שליבו יחפוץ. ושיש כאן בעולם רק "מקרה" ואין השגחה, וזהו אשר "קרך" בדרך, וזוהי רוצה להטיל קריירות באמונה "אשר קרך" מלשון קרירות, ולכן "עמלק" בגימטריה "ספק", להטיל ספיקות באמונה. ועוד, שרוצה להרוויח בזה שלית דין ולית דין וממילא כל הטומאות מותרות וזהו אשר "קרך" לשון קרי וטומאה.

הנה, באם אין השם והכסא שלימים, יוצא שחסידי האותיות: ה ו א. "כי יד על כס(א) קה(וה)"]. ובמהרש"א מנחות (פז, א) שזה נרמז בפסוק "כי בחר ד' בציון אוה" למושב לו" שכשיבחר ד' בציון שימחה כבר זרעו של עמלק, אז "אוה" למושב לו שכבר יושלם האותיות "אוה" וממילא למושב לו.

חז"ל (תענית ו') "מלקוש - שמל קשיותיהן של ישראל" והיינו דכתיב "ועצר את השמים ולא יהי מטר והאדמה לא תתן את יבולה" כדי שישונו ויטוהר האויר, ויש שהגיעו למצב פחות ביותר שכבר לא נותנים משמים הזדמנות זו לתקן את האויר אלא יושרו בטומאתם עד שח"ו "ואבדתם מהרה".

ובימי אחאב כבר הגיעו לזה השיעור של "ואבדתם מהרה", וע"כ לא נעצר השמים. אמנם בהתלוצץ אחאב עם אליהו, נשבע שלא יהי מטר "כי אם לפי דברי" דייקא כפי ההבל שיצא בקדושה מפי דברי אליהו הצדיק או כדומה לו, לא עפ"י הבל הרשעים, ע"כ כששלחו ה' ליתן מטר והיה יודע שהאויר מטומאה, קבץ כל ישראל להר הכרמל וקידש ש"ש ברבים, וצעקו ה' הוא האלקים" ומהבל של אותה הצעקה נעשה עב קטנה ככף איש שהרי לא הי כ"א הבל של שני דבורים והם היו לברכה. ע"כ.

ולטעם זה, הרי אין שום חילוק באם מדברים הלשה"ר בפרהסיא או בצנעא, שהרי ההבל העולה שווה בזה ובזה, ויתכן שהקטורת שהרי היה מתפשט ריחו עד שהבהמות ביירחו היו מתעטשות מחמת ריח הקטורת כמובא בחז"ל, הבל זה היה מתקן את ההבל של הדיבורים הטמאים.

(ציוני תורה)

נושא מהפרשה: אשר קרך בדרך

רבי שבתי יודלביץ

זכור את אשר עשה לך עמלק

ניצבים אנו בשבת שלפני פורים, "שבת זכור", השבת בה מזכירים אנו את אשר עשה לנו עמלק - ואת חיובנו למחותו ולהשמידו על פני האדמה. בהפטרות השבוע - קוראים אנו על שאול אשר נצטווה במצוה זו, לצאת למלחמה ולהשמיד את עמלק - כמצוה ראשונה מיד עם המשיחו למלך, ואת אשר ארע לו כאשר לא מילא אחר הציווי באופן מלא. הבה נתבונן איפוא בפרשה זו, באשר נצטווה שאול - ובאשר עשה, ונסה להבין את העוצמה הכבירה הטמונה בדברים.

אכן, לפני שנפתח בתיאור הפרשה עצמה - ראוי לנו שנקדים הקדמה אחת הנחוזה עד מאד לצורך הבנת המאורעות. הנה כאשר ביקשו ישראל להקים עליהם מלך - בחר הקב"ה בשאול המלך, משכמו ומעלה, אשר עליו דורשים חז"ל כי היה כבן שנה לחטא... משמעות הדבר מבהילה: לשאול המלך פשוט לא היו עבירות כלל - כתינוק בן שנתי!!

למעשה, שאול עצמו כלל לא ביקש לעצמו את הגדולה הזו... היא נכפתה עליו מגבוה! משיחתו של שאול למלך - התבצעה על ידי שמואל הנביא אשר יצק שמן על ראשו וקידשו להיות מלך על ישראל, וכל זאת לעיני כל העם הרואים את הגדלות הנפלאה ומביינים את יקרת הרגע ואת קדושת המעמד. זהו האופן בו נמשח שאול למלך על ישראל, ובעקבותיו מגיעים אנו לתחילתה של פרשתנו - פרשת מצוות מחיית עמלק בה נצטווה שאול באופן מיוחד.

שכן הנה מוצאים אנו בספר שמואל תיאור של אותו ציווי, ציווי אשר נשלח אל שאול ביד שמואל הנביא אשר הגיע אליו ומסר לו את דבר ה' באמרו אליו (שמואל א' ט"ו):

"ויאמר שמואל אל שאול: אתי שלח ד' למשחך למלך על עמו על ישראל, ועתה שמע לקול דבר ד'. כה אמר ד' צבקות:פקדתי את אשר עשה עמלק לישראל אשר שם לו בדרך בעלתו ממצרים. עתה לך והכיתה את עמלק והחרמתם את כל אשר לו, ולא תחמל עליו, והמתה מאיש עד אשה, מעולל ועד יונק, משור ועד שוה, מגמל ועד חמור".

הבה נתאר לעצמנו את המשימה אשר הוטלה על שכמו של שאול, המלך הטרי: הוא נצטווה לבוא עם חייליו אל עמלק בשנאה גדולה, ולהרוג כל יצור חי!! אנשים ונשים אשר לא עשו מאומה ולא אחזו נשק בידם - נצטוו החיילים להרוג לפי חרב; תינוקות רכים, היונקים משדי אימותיהם - עליהם להשמיד מבלי לרחם; ילדים נשנים, זקנים באים בימים - לגבי כולם ההוראה הינה חד משמעית: לא לחיות כל נשמה!!

גם את הצאן ואת הבקר, את החיות והבהמות - נצטוו ישראל להרוג, וזאת על מנת שלא יזכר חלילה שם עמלק, על מנת שלא יאמר אי-מי בתארו בהמה פלונית או חיה אלמונית: "זוהי הבהמה אשר נלקחה מעמלק"... ואכן, אנו מוצאים כי שאול התקשה לקיים את המשימה אשר הוטלה עליו... שכן כך שנינו בגמרא (יומא כ"ב, ע"ב):

"בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא לשאול: 'לך והכית את עמלק' - אמר: 'ומה נפש אחת אמרה תורה הבא עגלה ערופה - כל הנפשות הללו על אחת כמה וכמה! ואם אדם חטא - בהמה מה חטאה? ואם גדולים חטאו - מה קטנים חטאו?'... יצאה בת קול ואמרה לו: 'אל תהי צדיק הרבה!'. ובשעה שאמר לו שאול לדואג: 'סב אתה ופגע בכהנים' - יצאה בת קול ואמרה לו: 'אל תרע הרבה!'".

הרי לנו כי שאול לא קיבל את ההוראה בקלות... בודאי פיעם בליבו החשש פן יתרגלו העם למעשה האכזריות בעקבות מלחמתם הנראית בעיני בשר בלתי מוסרית, ולפיכך הוא כינסם בנחל ולמד עמם את הלכות עגלה ערופה - על מנת להעמידם על חומרת הגדולה של הרצח, של ההריגה.

וזהו גם כן "ישמחו השמים ותגל הארץ" שכידוע הר"ת הוא שם הוי"ה, והרי עמלק אינו מכחיש קיום אלוקותו ית' בשמים "ישמחו השמים", ומכחיש רק את קיומו בארץ, לכן אין השם שלם, שכל זמן שעמלק מכחיש את "ותגל הארץ" הרי הם חסרים משמו ית'. לכן חסר דוקא אותיות הו"ה. ולכן אף חסר האות א' מהכסא שכביכול אין מושבו של הקב"ה בעולם הזה.

בזה מתבאר מה שאנו אומרים בתפילה: "לדור ודור הוא קים ושמו קים וכסאו נכון ומלכותו ואמונתו לעד קימת", "לדור ודור" מרמז על הזמן שבו ימחה זרעו של עמלק, כדכתיב "מלחמה לד' בעמלק מדור דור", שאז "הוא" קים, שיתמלאו האותיות "הוא", וממילא "ושמו קים וכסאו נכון" שיהיה השם שלם והכסא שלם.

(הר"א דיסקין)

נושא מהפרשה: לשון הרע

ועשית את מעיל האפור כליל תכלת: (כה, לא)

בפרשה זו אנו מוצאים שני דברים המכפרים על חטא לשון הרע, מעיל וקטורת. והוא מדברי הגמרא (ערכין טז, א) "אמר ר' ענני בר ששון למה נסמכה פרשת בגדי כהונה לפרשת קרבנות? (וכתב רש"י: "בפרשת ואתה תצוה") לומר לך: מה קרבנות מכפרין, אף בגדי כהונה מכפרין וכו', מעיל מכפר על לשון הרע, אמר הקדוש ברוך הוא: יבא דבר שבקול, ויכפר על מעשה הקול, ציץ מכפר וכו' ותנא דבי רבי ישמעאל על מה קטורת מכפרת? על לשון הרע, אמר הקדוש ברוך הוא: יבא דבר שבחשאי ויכפר על מעשה חשאי, וכו' קשיא לשון הרע אלשון הרע? וכו' לא קשיא: הא בצניעא הא בפרהסיא" שהמעיל מכפר על לשה"ר שנאמרה בקול והקטורת מכפרת על לשה"ר שנאמר בחשאי. יש להבין, למה מכפרים המעיל והקטורת דייקא על לשון הרע וכי משום שמשמיע קול או שנעשה בחשאי כבר יכפר עליהם?

בכלי יקר בפרשת תצוה כתב לבאר הטעם: "לפי שהמעיל מכפר על לשון הרע ע"כ היה כולו תכלת, כי תכלת דומה לים, וע"י התכלת יסתכל בים וממנו יראה וכן יעשה. כי בים נאמר (איוב לח י"א) ואשבור עליו חקי ואשים בריח ודלתים, ואומר עד פה תבא ולא תוסף וגו'. דהיינו שהקב"ה שם גבול לים שלא ישתוף את העולם בגליו, וכך נתן הקב"ה אל הלשון חומה ובריח כמ"ש רז"ל (ערכין טו ע"ב) ולא עוד אלא שהקפתי לך שני חומות אחת של עצם (השיניים) ואחת של בשר (הלחיים) ומה יתן ומה יוסיף לך שמירה לשון רמיה, כי יצא לחוץ ידבר ישלח חץ שחוט לשונו לכל ד' רוחות העולם ויעבור בריח ודלתים, שהאדם המדבר לשה"ר פורץ את הגדר ששם הקב"ה ללשונו, והיה מן הראוי שילמד האדם מן הים אשר אינו עובר דלתים ובריח ואינו פורץ גדרו, וזהו טעם התכלת שדומה לים כי בהסתכלו בתכלת יהיה נזכר אל הים שדומה לו בצבע וממילא יתבונן אז במעשה הים וממנו יראה וכן יעשה.

ובענין הקטורת אפשר לבאר בהקדם דברי החתם סופר (דרשות חת"ס ח"ב עמ' שע"ו):

הגמרא (סנהדרין קיג) אומרת שאחאב בהתווכחו עם אליהו הנביא ז"ל אמר: משה רבך אמר וחרה אף ה' ולא יהיה מטר, והא ההוא גברא (אחאב) העמיד ע"ז על כל תלם ותלם בא"י ואפ"ה אתא מטר בזמנא! וע"ז נשבע אליהו "אם יהי טל ומטר כי אם לפי דברי". ואכן נעצרו הגשמים למשך ג' שנים, עד שלבסוף א"ל הקב"ה לאליהו "הראה אל אחאב ואתנה מטר ע"פ האדמה", ואז הלך אליהו הנביא וקבץ את כל ישראל אל הר הכרמל, וקידש שם שמים ברבים, והתפלל ועלה "עב קטנה ככף איש", ואתא מטר.

ויש לדקדק טובא, א. הא שפיר קאמר אחאב שלא עלתה עליו קללתו של מרע"ה, ומה תירץ לו אליהו ע"ז? ב. ועוד, מה לשון "כ"א לפי דברי" ג. ותו, מכיון שא"ל הקב"ה שרצונו לתת מטר, מ"ט התחכם וקבץ תחלה כל ישראל להר הכרמל ועשה ככה עיכובא? ד. ומ"ט עלה עב קטנה דוקא?

אבל הענין, כי ידוע שהגשמים מתהווים בטבע מאידים העולים מהארץ ומהבל פה אנשי העולם, ואם כי זה הוא הכנה בטבעי העולם, ועיקר הוא כמאחז"ל ספ"ק דתענית שהעבים שואבים ממי אוקינוס ומתמתקים בעבים ע"י מים העליונים מאת ה' מן השמים, מ"מ גם זה אמת כי הוויית העבים הוא מהאידים העולים מן הארץ, והיות שכן, החוש והשכל יעיד כי אם בני אדם וההבל והאידים העולים מהם הוא מהבל פה דובר נבלה ולה"ר ורכילות הגשמים המהווים מזה המה מלוכלכים מזהמת קליפת עוונות ופשעים והמאכלים המתהווים מזה מטמאים אוכליהם ביתר שאת, באופן שיהי הבל פיהם של שנה הבאה רע יותר משל אשתקד. וע"ז גשמי שנה הבאה ותבואתה רע וגורם טומאה ומרי יותר ומגדל אנשים רעים וחטאים יותר, ושוב יגדלו האנשים את הגשמים רע יותר בשנה השלישית מבשנית וכן לעולם חוזר חלילה, עד שח"ו כ"כ מושרשים בחטא וטומאה עד כי אין תרופה למכתם חלילה ה'.

ואיך נעצר הגלגל הרע הזה? אלא שמתובו של אלקי ישראל ית"ש לעצור השמים, ולא יהי מטר רע ולא יולידו פירות רעים עד שיכנע לבנם הערל וישונו אל ה' ויטהרו האויר (ע"י תפילתם ובקשתם) ויהנו מזיו ה' ותפארתו, והיינו דאמרו

"קרן - היקר לפני אחרים. אמר רבי חוניא: משל למה הדבר דומה? לאמבטי וחתחת - שלא היתה בריה יכולה לירד בתוכה, בא בן בליעל אחד וקפץ לתוכה, אע"פ שנכוה - היקרה לפני אחרים... אף כאן, כיון שיצאו ישראל ממצרים - הקב"ה קרע הים לפניהם, ונשתקעו המצרים לתוכו, נפל פחדן על כל האומות! כיון שבא עמלק ונדדווג להם - אע"פ שנטל את שלו מתחת ידן - הקירו לפני אומות העולם!"

עמלק - הרי הוא כפריז'ידר... כמקרה ענק, אשר מצנן כל התלהבות של קדושה, כל ניצוץ של חמימות יהודית, ושם אותם לאל! זוהי מהותו של עמלק - ועל כן נחרט עליו בתורה הקדושה לדורי דורות: "מחה תמחה את זכר עמלק", שכן אין אנו נוטרים לעמלקים שנאה בשל מעשה מסויים - אלא שעצם מהותם וקיומם בעולם הזה מהווה סתירה למלכותו יתברך, ומחזירה את רוחות הכפור של הכפירה והמינות אל העולם!

המצרים - שעבדו אותנו מאתיים ועשר שנים במצרים, הם הרגו את תינוקותינו ושקעו בלבנים, הם היכו את טובי בנינו ועינו אותנו בכל מיני עינוי, אולם על אף כל זאת, אם יבוא מצרי ויבקש להצטרף אל עם ישראל ולהמנות על בניו כגן צדק - אנו נקבלו לאחר שלש דורות באהבה כישראל גמור!

עמלקי לעומת זאת, על אף שאפשר שהרעה אשר הרעו אבותינו לאבותינו פחותה מזו אשר הרעו להם אבותינו של המצרי - לא יוכל לעולם להמנות על קהל ה', שכן מהותו כאיש עמלקי עומדת בסתירה גמורה ליסוד אמנותינו בה' יתברך! היא מקררת את ליבנו, את נשמתנו, ומונעת ממנה אפילו קורטוב של רוחניות!

בעוד המצרים אמנם הרעו לנו רעה גדולה, וכמותם עוד אומות רבות, ועל אף כל זאת אין אנו נוטרים להם איבה - הרי שאת העמלקים, אשר קיררו את ליבו של עם ישראל לנצח - מצווים אנו להשמיד מעל פני האדמה, שכן אין רעה גדולה כמו הקרירות, אשר מאבדת כל סיכוי לשינוי, כל סיכוי לשיפור המעשים, כל סיכוי לשינוי הדרך!

לפיכך, נצטווה שאלו מיד עם התמנותו למלך על ישראל - לצאת למלחמה בעמלק ולמחות את שם מתחת השמים, מבלי לחוס, מבלי לרחם, שכן אין מקום לרחמים ולחמלה אשר מדובר על סכנה כה גדולה כסכנת הקרירות!

כאשר השמיד הוא את מרבית העם העמלקי, ולא הותיר אלא את אגג ומקצת הצאן והבקר - הוא נתבע באופן נורא, שכן מציאותו של איש עמלקי, ולו אחד ויחיד, עולל או יונק - מותירה את כח הקרירות הנורא הזה בעולם ומעכבת את גילוי שכינתו יתברך, שכן הקרירות מטשטשת את המוחש ביותר, מונעת מאיתנו להבחין באמיתות הבסיסיות והיסודיות ביותר!

אם רוצים אנו לעמוד על כוחה ההרסני של הקרירות, ולהבין את עומק רעתה - נוכל לעשות זאת באמצעות סיפור חסידי ידוע, מעשה נפלא אודות אחד האדמורי"ם - אשר מצא רמז נפלא לכוחה של קרירות גם בעולמו החומרי... ומעשה שהיה - כך היה:

פעם הזדמן לאחד האדמורי"ם לעבור על יד נהר הקפוא בעיצומו של חורף, והנה הוא רואה על שפת הנהר שייגן קטן, אחד מילדי הנכרים - כשהוא מסרטט דמות איקונין של צלם על גבי הקרח... כאשר הבחין האדמו"ר במעשיו של הילד - הוא נעמד במקום, התבונן במשך רגעים ארוכים, ולאחר מכן פתח ואמר לחסידיו אשר תמהו לפשר התבוננותו המעמיקה במעשיו של גוי קטן:

"ראו נא בני, פקחו עיניכם והתבוננו במופת הנפלא הנגלה לעינינו... הנה כאשר המים חמים, כאשר הקיץ פורס את כנפיו על היקום והשמש שולחת את קרניה החמות - נמס הקרח, ושוב לא ניתן לחרוט עליו מאומה. בחורף לעומת זאת, כאשר החורף משליך את אדרתו והכפור יכסה ארץ, כאשר קופאים מי הנהר ונעשים לקרח מוצק - יכול לעמוד כאן שייגן קטן, ולחרוט במקלו דמות צלם בחומר המוצק..."

"ומעתה, הביטו אל ליבכם פנימה וראו, כי כך הוא הדבר גם באשר לחמימותו וקפאונו של הלב... כאשר הלב חם, בוער, לוחט בלהט קודש ובהתלהבות דקדושה - לא ניתן לחרוט עליו צלמים... לא ניתן להכניס אליו מחשבות פסולות ומתועבות... אבל כאשר הכפור שולט ברמה, כאשר מגיע הלב חלילה למצב של קיפאות - אזי כבר יכול אפילו ילד לחרוט במקלו דמות צלם על הלב הקפוא... אזי יש מדרס רגל לכל המחשבות הפסולות, לכל ההרהורים הרעים, ותעתועי הכפירה מוצאים מקום בליבו של היהודי!!!"

כה היו דבריו של אותו אדמו"ר, ואין טובים מהם בכדי להמחיש לנו ולקרוב אל ליבנו את ההכרה בחורבן הגדול אשר יש בכוחה של הקרירות להמיט עלינו ועל עולמנו הרוחני כולו!

זה טיבו של עמלק, זו מהותה של הקרירות אשר קירר הוא את אשר עם ישראל, זוהי הסכנה העצומה הגלומה במציאותו כאן בעולם, זו הסיבה לכך שנצטוונו לאבד את שמו מתחת השמים, ולפיכך אף לא יתכן שיהא שמו של מלך מלכי המלכים שלם בעולם הזה כל עוד קיים בו עמלק - שהרי אותה קרירות עומדת בסתירה גמורה לשלמות שמו!!

אכן עלינו לדעת, כי בכל דור - ישנו העמלק שלו... על אף שאין אנו יודעים כיום איזוהי האומה העמלקית, על אף שאין אנו יודעים להבחין מיהו עמלקי, הרי

הוא כינס איפוא את כל העם, והתחיל ללמוד עמם מוסר: 'אם על נפש אחת שנמצא הרוג בין שתי עיירות - צריכים העדה ושופטיה לצאת ולעשות כסדר המבואר בפרשה, על אחת כמה וכמה שחמורה היא עד מאד הריגתה של אומה שלמה!'

כה היו דבריו של שאול המלך, ומטרתו בודאי היתה אחת ויחידה: למנוע כל אפשרות לכך שתשפיע הפעולה הנועזת הנראית כאכזרית - על מידותיהם וטהרת נפשם של עם ישראל!

אולם בעיני הקב"ה - לא מצאה חן הנהגה זו כלל ועיקר... "אל תהי צדיק הרבה!" - ענתה לו בת קול, כאשר המשמעות ברורה: אל תהיה צדיק יותר מבוראך... אם הקב"ה אשר הוא בורא כל העולמות, מורה להשמיד את עמלק - הרי שיכול אתה להיות סמוך ובטוח כי כל ההשלכות האפשריות באו בחשבון... הקב"ה מכיר את בריותיו מעשה ידיו, ובודאי יודע מה הוא עושה ומדוע...

ואכן, חלקה השני של התוכחה לה זכה שאול - הגיע בהמשך, כאשר הרג את אנשי נוב עיר הכהנים... "אל תרשע הרבה!" - קראה לו בת הקול משמים, שכן סופו של מי שמרחם במקום בו אין הרחמנות ראויה - להתאכזר במקום בו ראוי היה לאחוז דוקא במידת החמלה...

זהו המסר אשר נשלח אל שאול. אולם אנו, עודנו עומדים ותוהים: על שום מה ולמה נצטוונו אמנם לעשות מעשה זה, מעשה של השמדת עם, מעשה אשר באמת נראה בעיני בשר כאכזריות חסרת גבולות? מדוע הורה הקב"ה לאבד כל נשמה, להשמיד עולל ויונק, גבר ואשה, צעיר וזקן, ואף חיה ובהמה?

נחמתי כי המלכתי את שאול

יתר על כן. לכשנתבונן באשר ארע עם שאול בעקבות אותה מלחמה - תתעצם פליאתנו שבעתיים. שכן הנה שאול יצא לאותה מלחמת חרמה בעמלק, הוא תקף אותה בחיל גדול והשמיד את כל העם העמלקי, מלבד את אגג המלך אותו העמיד חי - ומקצת הצאן והבקר המובחרים אותם הניח הוא בכדי להקריב מהם קרבן לאלוקים... על התביעה הגדולה אשר התעוררה לכפיו בעקבות מעשה זה - נוכל ללמדו מהמשך הפסוקים שם:

"ויהי דבר ד' אל שמואל לאמר. נחמתי כי המלכתי את שאול למלך, כי שב מאחרי ואת דברי לא הקים, ויחר לשמואל ויזעק אל ד' כל הלילה. וישכם שמואל לקראת שאול בבקר וגו'. ויבא שמואל אל שאול, ויאמר לו שאול ברוך אתה לד', הקימתי את דבר ד'. ויאמר שמואל, ומה קול הצאן הזה באזני וקול הבקר אשר אנכי שמע. ויאמר שאול מעמלקי הביאום אשר חמל העם על מיטב הצאן והבקר למען זבח לד' אלקיך, ואת היותר החרמנו וגו'. ויאמר שמואל וגו', וישלחך ד' בדרך ויאמר לך והחרמתה את החטאים את עמלק ונלחמת בו עד כלותם אתם. ולמה לא שמעת בקול ד' ותעט אל השלל ותעש הרע בעיני ד'. ויאמר שאול אל שמואל אשר שמעתי בקול ד' ואלך בדרך אשר שלחני ד', ואביא את אגג מלך עמלק ואת עמלק החרמתי. ויקח העם מהשלל צאן ובקר ראשית החרם לזבח לד' אלקיך בגלגל. ויאמר שמואל וגו' יען מאסת את דבר ד' וימאסך ממלך."

הרי ילפינו נורא נוראות: שאול המלך יוצא למלחמת חרמה בעמלק, הוא שוחט את התינוקות והורג את הילדים, הוא משמיד את הגברים ואת הנשים, את הצעירים והזקנים, ואפילו את מרבית הצאן והבקר, אולם הוא משאיר את אגג המלך בחיים - ומקצת הצאן והבקר אותו הוא מיעד לקרבן, ובשל כך כבר נתבע הוא על אשר לא הקים את דבר ה', ואף נמאס ממלוק על ישראל - נמאס ללא תקנה!!

ואף התוצאות הישירות של אותו מעשה - נוראות ביותר... באותו לילה יחיד בו הותיר שאול המלך את אגג בחיים - הוא בא על שפחה המתעברת ממנו, ומאותו הילד אשר נולד לשפחה - ממשכה האומה העמלקית להתקיים בעולם, ואף המן האגגי אשר ביקש להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים - הינו מצאצאיה של אותה שפחה... (עיין מגילה ז"ג, ע"א)

וכל זאת למה? משום שהותיר שאול המלך את אגג מלך עמלק חי - אחר שמילא את רוב חלקיו של הציווי בו נצטווה, והשמיד את העם העמלקי כולו!! ושוב אנו תוהים, בדיוק כפי שתווה שאול עצמו: הלא הקים הוא את דבר ה', הוא השמיד את העם העמלקי לפי חרב, הוא מילא את הציווי כמעט באופן מושלם, ועל מה איפוא יצא הקצף הגדול הלזה? מדוע נחתם עליו גזר דין כה נורא - עד שניטלה ממנו מלכותו לנצח, ועברה לבית דוד?

אשר קרב בדרך

אכן התשובה היא, לא הרי השנאה אשר מחוייבים אנו לשנוא את עמלק - כהרי השנאה אשר שונאים אנו יחידים או אומות אחרות אשר ביקשו לאבדנו. שכן בעוד שרבים הם הקמים עלינו לאבדנו, רבים הם אלו אשר ביקשו לאבד את העם היהודי לדורותיו - הרי שעמלק לא יצא למלחמה כנגד גופנו בלבד... הוא יצא במלחמת חרמה כנגד כל הקדוש והיקר, כנגד כל מה שריחה של רוחניות נודף הימנו!!

מהותו וטיבו של עמלק - הינה הקרירות, וכפי שמפורש בפסוק: "אשר קרב בדרך בצאתך ממצרים", ודרשו חז"ל: (תנחומא כי תצא ט'):

ואיך לזוז וכפי הנראה לא תגמר איתו לעולם, כי כבר כמה שבועות שאתה מתאמץ והוא עדיין לא למד כלום... אך אני, כמו שאתה שומע, בשעות שאתה עוסק איתו, חופר בקיר חור, קודח באצבעותי חור. כאשר החור יהיה עמוד - יכנס אור לבור, יחדרו פנימה קרני שמש מועטות, מעט מן האור ידחה הרבה מהחושך, ואז ממילא הוא יראה, וכבר לא יצטרך לא לך ולא לי. הוא יידע בעצמו איך לשתות ולאכול, וגמרנו.

הבנתם? פלאי פלאים.

"ליהודים היתה אורה ושמחה וששון יקר" - הדבר הראשון? "אורה זו תורה" לקדוח ולהכניס אור, אם יש תורה, נכנס אור, ומשם ואילך יש כבר את הכל: שמחה, ששון ויקר. כי חודר באדם פנימה - אור!

ואיך תאיר לך את האור, כיצד קודחים להכניס אור מהתורה? "כתית למאור" - **כתתו עצמכם על דברי תורה** הפשטות היא - להתגיע בעמל התורה "לעסוק בדברי תורה".

מאתיים "אני"

מרומז כאן עוד "כתתו עצמכם" - תכתת את עצמיותך, את האני, תכניע את הקאווה. התורה אינה סובלת מי שלא נכנע - תשליך את האני שלך לאשפה! כאשר אתה לומד תורה תבטל את האנוכיות שלך.

תלמיד חכם, בעל חוש הבחנה מיוחד, פיקח היודע לבחון אנשים, לחש באוזניו. כי פעם חידד את מוחו, והציב לעצמו מטרה לבחון את כל האנשים שמושחח איתם - ולא היה איש מאלו ששוחח איתם, שלא שמע ממנו שלושים פעמים "אני": אני אכלתי, אני אמרתי לך, אני, אני, מאות פעמים ביום! "אני!" ואנו הרי יודעים מה נותר מכל האני הזה בסוף ימיו, רימה ותולעה, כן, **"ולאן אתה הולך, למקום רימה ותולעה"**.

יהודי פלוני סיפר לי כי הוא נולד לפני חמש שנים, לא לידת הגוף אלא לידת האדם - שב בתשובה. אך התאונן באוזניו, וכה אמר: "בשנה הראשונה, שנה וחצי או שנתיים להתחזקותי, הייתה לי סיעתא דשמיא באופן נורא ממש, בכל פניה, בכל תנועותי - בדרך החדשה קיבלתי סיוע מהשמים - שפכו עלי עזרא, אבל אחר כך, התחלתי לאבד, כבר לא ניתן סיוע כמו שהיה. מה קרה? למה זה קרה לי? שאל.

השבתני לו.

כתוב בקהלת **"ולא לחכמים לחם וגם לא לנבונים עושר וגם לא ליודעים חן"** (קהלת פ"ט) הפשט הפשוט שהחכם לא משיג לחם יותר מהטיפש, עשירים רבים אינם חכמים, כי לא החכמה מביאה את הלחם היומיומי.

שאל הרבי מקוצק: בסדר, הלחם לא מגיע דרך החכמה אבל למה הוזכרו רק החכמים, וכי דוקא לחכמים אין לחם.

מבאר הרבי מקוצק: כן, כן, דוקא הם המפסידיים, להם לא מכינים. למה מדוע? כי אומרים לו "לחכם", אתה חכם גדול, לך תחפש בעצמך, אתה הרי כביכול, יודע להסתדר לבד, בבקשה!

וכן גם ברוחניות.

בתחילה חשבת לעצמך "אני עדיין - לא, הנני דל במעשים" וכאשר חשבת כך, נתנו לך מן השמים. אבל אט אט התחלת לחשוב "אני כבר צדיק" "אני, אני", אומרים לך משמים:

"נו, נו, אתה צדיק, לא זקוק ליותר עזרה, הגעת, בסדר גמור", לא נותנים סיעתא דשמיא...

להעלות נר

"כתית למאור להעלות נר תמיד"

"כי נר מצוה ותורה אור, ודרך חיים תוכחות מוסר". המצוה קרויה "נר", מה הוא "נר"? בית קיבול לשמן, והתורה נקראת "אור", היינו מה שדולק בתוככי הנר. ולכן, כמו שהנר - בית הקיבול לשמן - ללא אור אינו כלום כי אם הנר לא דולק אין בו שום תועלת, כך אם אדם עושה מצוות ולא קובע עיתים לתורה, לא מתייגע בתורה - לא שווה מאום. לכן הדבר הראשון הוא: "ליהודים היתה אורה" שהאור יעלה את הנר "להעלות נר תמיד!"

יהי רצון מלפני אבינו שבשמים שנזכה באמת להעלות נר תמיד ונזכה לתשובה שלמה ולגאולה שלמה במהרה בימינו אמן ואמן!

(להגיד)

בדרך הדרוש

אלא למעשה צ"ע מה יעשו עם האבן, הרי אי אפשר לחרוט עליו אותיות בנימן, שהרי הוצרכו לשמיר ובזמן זה כבר לא היה השמיר שיחרוט האותיות. אלא בהכרח שלדמא בן נתינה שהיה סוחר אבנים היה לו אבן קדומה כזאת שהיה שייך לאחד בשם בנימין ובזמנו היה נחרת בשמיר והיתה אבן עתיקה, ולכן ביקש על זה שכר כ"כ גדול.

והנה הרי צורת חקיקת האותיות היה שש אותיות על כל אחד מהאבנים, והוסיפו אות אחת או יותר על כל אבן

שמכל מקום את גרורותיו ההרסניות של עמלק - יכולים אנו לזהות בנקל גם כיום, בדורנו אנו... אם לא את עמלק הגשמי - הרי שלכל הפחות את עמלק הרוחני...

שכן כל הקלקולים המצויים כיום ברחוב, הטלוויזיה, הרדיו ושאר אמצעי התקשורת, כלום אין עמלקים הם? האם אין הם ניזונים ומונעים מכוחו של עמלק - כח הקרירות? ודאי שכן! כל אלו - ממשיכים את מורשתו של עמלק, ומחדירים מנות גדושות של קרירות אל העולם בכלל, ואל ישראל בפרט, ועלינו לידע כי לא יתכן שיהא השם שלם עד אשר תעבור הרשעה ותתבטל מן הארץ!

על כן, כאשר אנו עומדים בשבת פרשת זכור, וקוראים על אשר עשה לנו עמלק ועל חובתנו לאבדו מתחת השמים - נזכור נא כי לא רק באנשי עמלק אמורים הדברים... לא רק באשר לאומה העמלקית עצמה... חובה קדושה עלינו לצאת למלחמת חרמה כנגד דרכם של עמלק, כנגד האידיאולוגיה הכפרנית שלהם, כנגד הקרירות אשר הם טבעו בעולם, ולאבדה מליבנו ומבתינו!

לאם נעשה כן, אם נתחמם כולנו מול אש האמונה, אם נסלק מנפשנו כל שמץ של קרירות ונלהט אותנו בלהט קודש לעבודתו יתברך - נזכה בוודאי שיהא שמו שלם, וכסאו שלם, ומלכותו שלמה, ונראה כולנו יחד בגאולה השלימה במהרה בימינו!!!

מאמר מאוצרות המגידים

לעשות חור בקיר

ר' שלום שבדרון

"ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד"

אם לא אגלה את אוזנכם, מי אמר את הדברים שאמר להלן, תחשבו, ששמעתי את הדברים מפי חסידיש'ל רבי, ואני הרי מגזע עתיק של חסידים, וגם אומר "ויצמח פורקניה"... אבל מה שנאמר היום אלו דברים מפורשים בגמרא, פותח ר' שלום שבדרון את שיחתו וחיוך רחב נסוך על פניו:

"כתית למאור" - "כתתו עצמכם על דברי תורה".

אם אתה רוצה להאיר באורה של תורה כמו שכתוב **"ליהודים היתה אורה ושמחה וששון יקר, - אורה זו תורה"** (מגילה דף ט"ז) כתית - תכתת את עצמך על דברי תורה.

אספר לכם משל.

יהודי שאל פעם את הרבי מקוצק:

למה הרבי לא יוצא בעולם להציל נפשות, הרי יש הרבה מה לעשות? מדוע הרבי נשאר בתוך ביתו פנימה, נכון, החסידים באים לבית מדרשו והרבי מדבר לפניהם דברי תורה עמוקים, אבל מדוע אינו יוצא על פני העולם!?

אמר לו הרבי מקוצק זי"ע, אמשול לכם משל, למה הדבר דומה:

בבית האסורים נחבשו שלושה אנשים עשירים. הושיבו אותם בבור חשוך וקטן, ומי שיודע, בימים ההם, אין לתאר את העינויים שהיו מנת חלקם של אסירי מלכות.

שניים מהם היו פקחים, בעלי דעת. השלישי היה גולם - ללא שכל.

הסוהרים הורידו להם אוכל לבור. האחד הזה, שהיה 'בטלן' גדול ללא קמציץ דעת, לא הסתדר עם עצמו - לא מצא את האוכל ואת הכף, ובדרך כלל בעקבות החושך הנורא ששרר בבור לא מצא אפילו את פיו להכניס בו את האוכל, אבדו לו חפצים, נפלו לו המאכלים וכו'. השני, החכם, ריחם עליו וסייע בידו רבות: לקח את ידו הכניס בה אוכל, אח"כ סייע לו להעביר את האוכל מהיד לפה וכו', כך פעמים רבות מידי יום - התייגע להדריכו להסתובב לימין ולשמאל, לעמוד ולשכב. אבל השלישי, כאילו עמד מן הצד. לא סייע בידו מאומה.

יום אחד פנה השני לשלישי, ושאל אותו בתמיהה: "אנו סובלים יחד כאן בבור, ואתה ודאי מבחין איך אני מתאמץ על הגולם הזה פעמים רבות ביום - עד שהוא מצליח להתקדם, מדוע אינך מסייע לפעליות שלי כלום, למה תעמוד מהצד?"

השיב לו השלישי, בא אגלה לך:

אנו נמצאים בחשכה. חשוך בבור. וכאשר החושך שורר ולא רואים מאומה, אתה והוא מתייגעים כמעט לריק, הנך משקיע בו מאמצים ללמד אותו איך לאכול

והאבנים תהיין על שמות בני ישראל (כח כא)

בגמ' קידושין מבואר שפעם אחת נאבד אבן מהאפוד והיה כ"י"ב אצל דמא בן נתינה ודרש על זה סכום כביר ושילמו לו ישראל ומבואר שאותו אבן היה של בנימן שהוא מסוג אבני ישפה. ולכאורה מנין שהיה של בנימן ביאר בספר פרי הילולים שלכאורה הרי אבן ישפה הוא בנמצא, והאיך יתכן לבקש סכום כ"כ גדול עבורו.